

บทสัมภาษณ์

คุย . คุย . คุย

กับ

รศ. ลภา จินตนเสรี

วัลยาพร นาวิการ

สำหรับผู้ชมรายการโทรทัศน์ภาคค่ำเพื่อการศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชคงไม่มีใครไม่รู้จัก รองศาสตราจารย์ ลภา จินตนเสรี คนส่วนใหญ่ชมรายการภาษาอังกฤษของเธอด้วยความรู้สึกเพลิดเพลิน สนุกสนานกับเหตุการณ์ขบขันต่างๆ ที่แฝงไว้ด้วยเนื้อหาสาระทางการศึกษา และด้วยการเสนอบทเรียน ซึ่งแตกต่างไปจากธรรมดา อาจกล่าวได้ว่ารายการโทรทัศน์ของเธอเป็น “คลื่นลูกใหม่” ของการเรียนการสอนทางไกล วารสารภาษาปริทัศน์ฉบับนี้มีความยินดีและภูมิใจที่ได้มีโอกาสแนะนำท่านผู้อ่านให้รู้จักกับ รองศาสตราจารย์ลภา จินตนเสรี....

- อยากให้อาจารย์กรุณาเล่าประวัติการศึกษาให้ฟังค่ะ
- คิดฉันเรียนที่โรงเรียนผดุงศฤกษ์บุรีไปรุ่งใจจนจบชั้น ม.6 แล้วจึงไปต่อชั้น ม.7-ม.8 ที่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา จากโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาก็มาเรียนที่คณะอักษรศาสตร์ จุฬาฯ อยู่ที่นั่นไม่ถึง 1 ปี ก็สอบได้ทุนกระทรวงศึกษาฯ ไปเรียนต่อที่อังกฤษก่อนที่จะเข้ามหาวิทยาลัยที่นั่นก็ต้องสอบผ่าน 'O' level, 'A' level ให้ได้เสียก่อน เพราะฉะนั้นเมื่อไปตอนแรก ๆ จึงไปอยู่โรงเรียนมัธยมที่ Bedford 1 เทอม หลังจากนั้นจึงไปเข้า Technical College ที่เมือง Bath เสียเวลาทำ 'O' level 'A' level อยู่ 3 ปี จึงได้เข้าเรียนระดับมหาวิทยาลัย จบปริญญาตรีทางภาษาอังกฤษและภาษาฝรั่งเศส มหาวิทยาลัยลอนดอน ระหว่างที่อยู่อังกฤษ ก็ข้ามไปเรียนที่ประเทศฝรั่งเศสด้วย เพราะเรียนภาษานั้นอยู่ แต่ไม่ได้ไปอยู่ตลอดไป ๆ มา ๆ ช่วงเรียนปริญญาตรีนี้ใช้เวลา 4 ปี รวมแล้วอยู่ประเทศอังกฤษทั้งหมด 7 ปี จึงได้กลับมาสอนหนังสือที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตบางเขน สอนอยู่ 2-3 ปีก็ได้รับทุนโคลัมโบ ไปเรียนต่อที่มหาวิทยาลัยลิเวอร์พูลทางด้านการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศอีก 1 ปี แล้วก็กลับมาสอนที่เดิม

- อาจารย์สอนวิชาอะไรคะ
- ภาษาอังกฤษค่ะ สอนเกือบจะทุก course มี Reading, Writing, Oral Communication และ Literature
- อาจารย์มีความรู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับการสอนในระยะแรก ๆ ค่ะ
- ก็ชอบนะคะ แต่รู้ตัวว่าตอนเป็นครูใหม่ ๆ เข้มงวดมาก และคิดว่าครูใหม่เกือบทุกคนเป็นแบบนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูที่เรียนมาโดยระบบเข้มงวดกับนักเรียนของตนด้วย แต่การสอนคนต่างชาตินั้นเราตั้งความหวังไว้สูงมากไม่ได้ เพราะฉะนั้นพอสอนไปนานเข้าจึงใจก็ขึ้น อะไร ๆ ที่เคยไม่ยอมก็ยอม
- อาจารย์เขียนบทเรียนด้วยหรือไม่คะ
- ค่ะ ทำด้วย แต่พอสอนไปได้สักพักหนึ่ง ก็เกิดความรู้สึกว่าอยากจะทำอะไรที่มากกว่า สอนหนังสืออย่างเดียว ตอนนั้นสุโขทัย ฯ เปิดใหม่ ๆ รู้สึกว่าเป็นงานที่ทำหยาบมาก
- คงเป็นเหตุจูงใจที่ทำให้โอนมาสุโขทัยนี้หรือไม่คะ
- ค่ะ อย่างที่กล่าวมาแล้วคือ สนใจผลิตตำราและงานอื่น ๆ ที่ไม่ใช่สอนหนังสืออย่างเดียวประกอบกับช่วงหลัง ๆ ที่อยู่ที่ศรีนครินทรวิโรฒ ได้ไปเป็นกรรมการของกระทรวงศึกษา ฯ ในการทำหลักสูตรภาษาอังกฤษระดับมัธยมต้นและการผลิตอุปกรณ์ต่าง ๆ และพอมารู้ว่าระบบของสุโขทัย ฯ จะหนักไปทางผลิตตำราและอุปกรณ์ประกอบอื่น ๆ อีก เป็นต้นว่าเทปสำหรับรายการวิทยุ โทรทัศน์ ซึ่งจะตามกันมาตามระบบการเรียนการสอนทางไกล ก็รู้สึกสนใจมากจึงโอนมาอยู่ที่สุโขทัย ฯ ดิฉันมาร่วมงานที่นี้ในปีที่ 2 ของการก่อตั้ง ซึ่งในช่วง 2 ปีแรกนี่เป็น ช่วงการเตรียมงานยังไม่มีการเปิดรับนักศึกษา ดิฉันมาเดือนสิงหาคม และทางมหาวิทยาลัยจะเริ่มรับนักศึกษาในเดือนธันวาคม ปีเดียวกัน

- กันนั้น เพราะฉะนั้นบทเรียนก็ทำเกือบเสร็จหมดแล้ว ได้มาช่วยอาจารย์ วิภา ฉานวงศ์คะ ซึ่งอยู่ที่สุโขทัย ฯ มาก่อนแล้วทำภาษาอังกฤษพื้นฐาน ในช่วงหลัง ๆ ตอนนั้นมีอาจารย์จากมหาวิทยาลัยอื่น ๆ มาช่วยทำกันอยู่แล้วด้วย เช่น อาจารย์ภักดีคุณิ นิยมเหตุ จากสถาบันภาษา จุฬา ฯ อาจารย์ พงษ์ศรีเลขาวัฒนะ จากคณะอักษรศาสตร์ จุฬา ฯ เมื่อตำราชุดภาษาอังกฤษพื้นฐานเสร็จก็ต้องทำรายการโทรทัศน์และวิทยุ เรียกว่าต้องทำ เพราะไม่มีใครจริง ๆ
- ตอนนั้นมีอาจารย์สักกี่ท่านคะ
 - สองคนค่ะ คือ อาจารย์ วิภา และดิฉัน แต่ว่าเวลาทำตำราที่เราจะเชิญอาจารย์ข้างนอก เข้ามาร่วมด้วย ซึ่งเรียกกันว่า course team หรือคณะกรรมการกลุ่มผลิตชุดวิชาตามระบบ open university ของอังกฤษเขาจะใช้วิธีเชิญผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันต่าง ๆ มาเป็นกรรมการช่วยกันเขียนบทเรียน ในกลุ่มนั้นนอกจากจะมีนักวิชาการด้านเนื้อหา คือตัวอาจารย์โดยตรงแล้ว ยังมีนักเทคโนโลยีทางการศึกษาซึ่งจะช่วยคุณด้าน format ของตัวตำรา และนักวัดผลซึ่งจะดูว่าแบบฝึกหัดที่เราทำนี้วัดในสิ่งที่เราสอนหรือเปล่า สรุปคือในที่นี้จะประกอบด้วยบุคคลเหล่านี้ และเลขานุการซึ่งช่วยติดต่อเรื่องต่าง ๆ ตัวประธานเป็นคนของสุโขทัย ฯ ทำหน้าที่ประสานงานกับอาจารย์ข้างนอกที่เชิญมา การทำงานจะออกมาในลักษณะนี้ และเมื่อผลิตตำราออกมาเราต้องนึกถึงรายการวิทยุและโทรทัศน์ ซึ่งจะไปกับตัวตำราด้วย ตามปกติแล้วแต่ละ ชุดวิชาจะประกอบด้วยบทเรียน 15 บท ต่อรายการวิทยุ 17 รายการ และเนื่องจากเราคิดว่ารายการวิทยุ โทรทัศน์สำหรับชุดวิชาภาษาอังกฤษ ของเราควรจะมีผลผลิตออกมาในลักษณะที่ผู้เรียนสามารถติดตามได้ไม่ว่าจะเรียน course ใดเราจึงผลิตเป็น series เริ่มแรก

สุดท้ายที่เราทำรายการโทรทัศน์ประกอบชุดวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน เราไปได้วิดีโอเทปชุด People You Meet ของ BBC ซึ่งเขาทำไว้นานแล้ว แต่พอจะใช้ได้ในแง่ของ functions และสถานการณ์ต่าง ๆ เราจึงติดต่อเช่าลิขสิทธิ์จาก BBC เพื่อมาออกอากาศพร้อมทั้งสอดแทรกคำอธิบายเพิ่มเติม นอกจากนั้นเรายังเชิญคนในวงการต่าง ๆ มาสัมภาษณ์ว่าเขาใช้ภาษาอังกฤษในอาชีพของเขาอย่างไรบ้าง คือจริง ๆ แล้วผู้ชมรายการโทรทัศน์ของเราไม่ใช่มีแต่นักศึกษาอย่างเดียวยังมีบุคคลทั่วไปด้วย เราก็ต้องการจะกระตุ้นให้คนทั่ว ๆ ไปเกิดความรู้สึกรู้ว่าเขาเรียนภาษาอังกฤษไปเพื่อเอาไปใช้งาน เอาไปใช้ได้ในชีวิตจริง แยกรับเชิญในรายการของเรามาจากหลายแวดวงอาชีพ เป็นต้นว่า อาจารย์ คอริส วิบูลย์สิน ซึ่งเป็นชาวอเมริกันที่อยู่ในวงการศึกษามาปัจจุบันเป็นผู้อำนวยการมูลนิธิฟูลไบรท์ และรู้จักวัฒนธรรมของไทยเป็นอย่างดี คุณดำรง พุฒตาล ในฐานะผู้จัดการรายการโทรทัศน์ คุณสมศรี ลัทธพิพัฒน์ จากบริษัทท่องเที่ยว ปรากฏว่ารายการที่ออกมาชุดแรกได้รับความสนใจพอสมควร แต่เราก็ยังมีปัญหาคือการที่เราเอาเทปของเขามาเกือบจะทั้งหมด เราต้องมาใช้คำอธิบายเพิ่มเติม เรื่องวัฒนธรรมที่สอดแทรกมากับเนื้อหาอีกมาก เราจึงคิดเริ่มทำของเราเองเป็นชุดวิชาการใช้ภาษาอังกฤษเป็นชุดที่ออกอากาศทางโทรทัศน์ชุดที่ 2 คือเราพบว่าภาษาอังกฤษพื้นฐานชุดแรกของเรา structural เกินไปสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยเปิดอย่างสุโขทัย ๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนทำงานแล้ว เป็นผู้ใหญ่ที่ล้มภาษาอังกฤษไปเกือบจะหมด และเผอิญตอนนั้นมีโอกาสไปที่ East-West Center เพื่อเข้าอบรมเรื่อง English as an International Language ก็ไปได้ idea จากที่นั่น คือที่นั่นเขาเน้นเรื่องการ

รับรู้ปัญหาของชาติต่าง ๆ ที่เรียนภาษาอังกฤษไม่ได้ยึดเอาวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาเป็นใหญ่ พยายามให้การเรียน practical มากกว่า ซึ่งข้อคิดนี้สอดคล้องกับเรื่อง communicative approach ซึ่งเข้ามาตอนนั้น เพราะฉะนั้นชุดวิชาการใช้ภาษาอังกฤษชุดที่ 2 ที่ทำขึ้นมาใหม่จึงมีลักษณะ functional คือแต่ละบทมุ่งไปที่ functions ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน และก่อนนั้นเราก็จะมีคำอธิบายปูพื้นเกี่ยวกับด้านวัฒนธรรม เช่น เรื่อง Greetings คนไทยอาจจะคุ้นเคยกับการทักกันด้วยคำพูด “ไปไหนมา” เพราะฉะนั้นเมื่อเวลาพูดภาษาอังกฤษเราก็พูดออกมาโดยอัตโนมัติว่า “Where are you going ?” หรือ “Where have you been ?” เราสอนว่าการทักกันแบบนี้ผิด แล้วหลังจากนั้นจึงสอน expressions ที่ใช้ใน Greetings และถ้าจำเป็นต้องอธิบาย grammar เราก็จะอธิบายในส่วนที่เกี่ยวข้องเท่านั้น จะเห็นว่าภาษาอังกฤษชุดนี้ไม่ใช่ structural แต่เป็น functional เจาะเฉพาะไปที่จุดซึ่งเราคิดว่าผู้เรียนจะเอาไปใช้ได้โดยตรง สำหรับภาษาอังกฤษชุดที่ 2 นี้ เราทำบทเรียน 1 บทต่อเทปคาสเซต 1 คลิป โดยมีทักษะ speaking และ listening มาเกี่ยวข้องมาก

- ในระบบการสอนทางไกล จะสอน speaking และ listening ได้อย่างไรคะ
- คือเราคิดว่าคนที่เรียนภาษาอังกฤษในบ้านเราไม่ได้เริ่มต้นจากศูนย์ คนไทยส่วนใหญ่ก็มีพื้นฐานมาก่อนแล้ว แต่ถ้าเขาใช้ไวยากรณ์ผิด เช่น ใช้ past perfect ไม่เป็นแต่สามารถติดต่อสื่อสารได้ สามารถ interact ได้ เราก็พอใจแล้ว เราไม่มุ่งเรื่องความถูกต้องแม่นยำเรื่องไวยากรณ์ แต่เขาควรจะใช้ expressions ใน functions ต่าง ๆ ถูก เป็นต้นว่าสามารถใช้ expression ในการกล่าวคำ

- ขอโทษ รู้จักการใช้ I would like หรือ I wish ในสถานการณ์ที่เหมาะสมโดยไม่จำเป็นเสมอไปว่า จะต้องคล่องกฎไวยากรณ์ แต่ถ้าใช้ได้ถูกต้องก็ยิ่งดี
- ภาษาอังกฤษชุดนี้ยังใช้วีดีโอเทปของ BBC ประกอบการสอนอยู่หรือเปล่านั้น
 - ไม่ได้ใช้แล้วค่ะ เราผลิตของเราเอง เजाะไปที่ สถานการณ์ต่าง ๆ แบบเดียวกับในตำราเช่นเรื่อง Greetings เราก็จะใช้ผู้แสดงชาติต่าง ๆ ทั้งคนไทย คนอังกฤษ คนอเมริกัน เพื่อแสดงให้เห็นว่า คนแต่ละชาติพูดภาษาอังกฤษสำเนียงไม่เหมือนกัน แต่ทุกคนก็สามารถสื่อสารกันได้ วีดีโอเทปชุดนี้ประสบความสำเร็จพอสมควร คงเป็นเพราะยังไม่มีใครทำมาก่อน นอกจากนั้นเราพยายามเลี้ยงแบบแผน กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่อาจทำให้น่าเบื่อ
 - ยังมีชุดวิชาภาษาอังกฤษชุดอื่น ๆ อีกไหมคะ
 - มีชุด Reading และภาษาอังกฤษสำหรับครูซึ่งทำ ได้เดียวกัน ชุดภาษาอังกฤษสำหรับครูเป็น applied linguistics ซึ่งก็มีผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันหลาย แห่งมาช่วยเขียนด้วย
 - 2 ชุดนี้ มีรายการโทรทัศน์ประกอบด้วยหรือไม่คะ
 - ค่ะ ทุกชุดจะมีรายการโทรทัศน์ประกอบ ยก ตัวอย่างเช่น ชุด Reading มีบทเรียนหนึ่งซึ่งสอน การอ่านบ้าย เราจัดสถานการณ์ว่า คนอ่านบ้ายไม่ตี กี่ทำอะไรผิด ๆ ได้ ส่วนภาษาอังกฤษสำหรับครู เราเคยนำพวกซูโม่มาแสดงเป็นนักเรียน คุณฉานี ตราโมท แสดงเป็นครูสอนภาษาอังกฤษ บทนี้ เรามุ่งสอนเรื่องการออกเสียง เช่น ตัว r ตัว l และคำต่าง ๆ ที่เรามักจะอ่านออกเสียงผิด เราสอดแทรกมุขตลกลงไปโดยให้ครูสอนออกเสียงผิด ๆ ซึ่งโดยแท้จริงเราต้องการแสดงให้เห็นว่า การที่ครู สอนผิดนั้นเป็นผลร้ายต่ออันักเรียน นอกจากชุดวิชา เหล่านี้ยังมีวิชา Writing ภาษาอังกฤษสำหรับ

นักกฎหมายและชุดล่าสุดคือ ภาษาอังกฤษสำหรับ นักธุรกิจ ทั้งหมดก็ 7 ชุด

- focus ของรายการโทรทัศน์แต่ละชุดวิชาแตกต่างกันอย่างไรคะ
- ยกตัวอย่างเช่น ภาษาอังกฤษสำหรับครูเราทำให้ ตลกขบขัน แต่ message ที่ส่งออกมา serious มาก เช่น เริ่มต้นเราให้คนไทยและฝรั่งสื่อสารกัน ฝรั่งพูดว่า Watch the dog คนไทยก็เอาสุนัขไป อาบน้ำ ตรงนี้เราต้องการแสดงให้เห็นความแตก- ต่างของเสียง ch และ sh ต่อจากนั้นก็ให้คนอังกฤษ และคนอเมริกันมานั่งคู่กันออกเสียงคำที่ทั้ง 2 ชาติ อ่านไม่เหมือนกัน เช่นคำว่า butter หลังจากนั้น จะเป็นสถานการณ์ในชั้นเรียนที่พูดถึงเมื่อครู่นี้ คือ ครูออกเสียงคำผิด ๆ และให้นักเรียนอ่านตาม เผอิญในชั้นมีนักเรียนเก่งอยู่คนหนึ่งออกเสียงคำ ถูกต้อง สิ่งที่แฝงมากับมุขตลกคือ ครูต้องยอมรับ ว่าบางครั้งจะมีนักเรียนที่เก่งกว่าครู โดยเฉพาะเด็ก ที่โตเมืองนอก เราอยากจะให้ครูเกิดความคิดว่า ควรจะเอาเด็กพวกนี้มาใช้ให้เป็นประโยชน์ แทนที่ จะรู้สึกอายเด็ก
- แล้วภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมายล่ะคะ
- อังกฤษสำหรับนักกฎหมายก็ทำเป็น 3 รายการเช่น กัน รายการหนึ่งเกี่ยวกับเรื่อง divorce และ get- ting married ตามเนื้อเรื่องที่ผู้ขันมีฝรั่งซึ่งคิดจะ แต่งงานกับคนไทย ไปปรึกษานักกฎหมายว่าคนต่าง ชาติคิดจะแต่งงานกับคนไทย จะมีอะไรเข้ามา เกี่ยวข้องบ้างในแง่กฎหมาย ขณะที่ 2 คนปรึกษากันฝ่ายหญิงไทยซึ่งฟังภาษาอังกฤษไม่ออกก็แทรก คำพูดซ้ำ ๆ ขึ้นมา เช่น คุณเขาพูดเรื่องรถน้ำหรือ ยิง และในที่สุดตอนจบพ่อของผู้หญิงก็มาเอาตัว ไปโดยบอกว่า พูดกับเขายังไม่รู้เรื่องยังอยากจะไป แต่งานกับเขา คือเราทำให้ขบขันแต่ในขณะ

เดียวกันตลอดแทรกเนื้อหาทางกฎหมายลงไปด้วย ส่วนอีกสถานการณ์หนึ่งเป็นภรรยาชาวไทยกับสามีฝรั่งซึ่งทะเลาะกัน ต้องการหย่าจึงไปขอคำแนะนำจากทนายความ แต่หลังจากฟังคำแนะนำจากทนายความแล้วก็เปลี่ยนใจกลับมาคืนดีกัน จะเห็นว่าสิ่งที่เราเน้นมากในการทำรายการคือต้องมีคนไทย interact กับชาวต่างชาติตลอดเวลา ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนเห็นว่านี่คือภาษาอังกฤษในชีวิตจริง และรู้สึกว่ามีผู้ชมที่ชอบที่เราหาผู้แสดงคนไทยที่ใช้ภาษาอังกฤษได้ดี บางคนอาจจะสำเนียงเป็นไทยแต่พูดคล่อง บางคนพูดผิด ๆ ถูก ๆ แต่พอพูดได้บ้าง ซึ่งสิ่งนี้ทำให้ผู้ชมเกิดกำลังใจว่าตนเองไม่ควรอายเวลาพูดภาษาอังกฤษ ที่เล่ามาก็เป็นตัวอย่างรายการโทรทัศน์ประกอบชุดวิชาต่าง ๆ

- อยากจะให้อาจารย์กรุณาเล่าถึงรายการ Follow Me ด้วยค่ะ
- เมื่อ 3 ปีก่อนได้ทุน British Council ไปเข้า course สอนภาษาอังกฤษโดยใช้วิทยุและวิดีโอที่ Brighton และได้มีโอกาสไปดูงานที่ BBC คนทาง BBC ซึ่งรู้ว่าเราทำรายการโทรทัศน์อยู่ก็ถามว่าสนใจจะนำวิดีโอเทป Follow Me ไปฉายที่เมืองไทยหรือไม่ คือเทปชุดนี้ใช้มาหลายประเทศทั่วโลกแล้วจึงอยากให้เรานำมา present ในเมืองไทยบ้าง วิดีโอเทป Follow Me เป็น all English version มีความยาว 15 นาทีต่อ 1 รายการ และมี target group เดิมเป็นผู้ใหญ่ที่มีพื้นความรู้ภาษาอังกฤษมาบ้างแล้ว และเมื่อนำไปใช้ในประเทศใดก็ตามประเทศเจ้าบ้านต้องผลิต bilingual version ควบคู่กันไปเพราะเขาถือว่าวัฒนธรรมเป็นเรื่องสำคัญ เจ้าของประเทศต้องรับผิดชอบจัดการให้ผู้เรียน ๆ ภาษาอังกฤษตามสถานการณ์ของประเทศตน ขณะนั้น ศ.ดร. วิจิตร ศรีสะอ้าน

เป็นอธิการบดีมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ศ.ดร. เอี่ยม ฉายางาม เป็นรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ และประธานสาขาวิชาศิลปศาสตร์ ทั้งสองท่านให้ความสนับสนุน ดังนั้นทางมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชจึงได้เซ็นสัญญาฉบับกับ BBC รับเป็นผู้จัดทำ bilingual version มีความยาว 15 นาที บวกกับของ all English version เดิมอีก 15 นาที รวมเป็นครึ่งชั่วโมงเท่ากันกับรายการภาษาอังกฤษปกติของเราที่ออกอากาศอยู่ ดิฉันได้รับมอบหมายให้เขียนบท และ present รายการด้วย เวลาจะเขียนบทก็นำรายการ Follow Me เดิมมานั่งคุยของเดิมมีสถานการณ์ตลก ๆ อยู่แล้ว มีนักแสดงอาชีพมาร่วมแสดง บางคนเป็นคารามีชื่อเสียงในอังกฤษเลยทีเดียว ซึ่งข้อนี้ก็คล้ายคลึงกับวิธี present ที่เราเคยใช้กับรายการภาษาอังกฤษชุดอื่น ๆ เราจะดูว่าบทเดิมของ BBC สอนเรื่องอะไร มี situations อะไรบ้าง เราก็พยายามทำเรื่องขึ้นมาเสริม ยกตัวอย่างเช่น รายการที่หนึ่งสอนเรื่อง Greetings, Introduction เนื่องจากเป็นเรื่องง่าย ๆ เราจึงเชิญเด็ก ๆ มา เป็นแขกของรายการให้เขาแนะนำตัวเอง จะเห็นว่าเรามากมีเด็ก bilingual มาออกรายการ ทั้งนี้เพราะเขาพูดได้ชัดทั้งไทยและอังกฤษ บางครั้งให้เขาพูดเป็นภาษาไทยโดยให้ผู้แสดงอีกคนหนึ่งท้วงว่าทำไมไม่พูดภาษาอังกฤษ เขาจึงย้อนกลับไปพูดเป็นภาษาอังกฤษใหม่ จัดเป็นการแปลแบบธรรมชาติ จะเห็นว่าเราพยายามทำรายการให้พลัดพลัดแต่ในขณะเดียวกันก็ได้เนื้อหาสาระโดยผู้ชมไม่เกิดความรู้สึกว่าเป็นการสอนเกินไป บทเรียน 20 บทแรกของเรามีเนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตรภาษาอังกฤษระดับมัธยมเราจึงใช้ผู้แสดงเด็ก ๆ เพื่อเป็นการจูงใจผู้ชมวัยใกล้เคียงกัน อีกทั้งบทเรียนของเราก็ทำให้คุณเพลิน ๆ แตกต่างจาก

ในตำราซึ่งบางที่เราอาจจะเบื่อ เมื่อเราได้ผู้ช่วยวัยเด็กแล้ว เราจะได้พ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย ของเขา มาด้วย

- เมื่อครูนี้ อาจารย์พูดว่าเราต้องผลิต bilingual version เพราะมีเรื่องของวัฒนธรรมเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ขอความกรุณาอธิบายตรงนี้ด้วยค่ะ
- ยกตัวอย่างเช่น รายการที่ 1 What's your name? ประโยคนี้คนไทยชอบใช้ ทั้ง ๆ ที่ใช้ในวัฒนธรรมเจ้าของภาษาถือว่าเป็นการไม่สุภาพ แต่อย่างไรก็ตามในสถานการณ์ตามท้องเรื่องนั้นถือเป็นสิ่งปกติ เราจะอธิบายให้ผู้เรียนทราบได้อย่างไรว่าเมื่อใดถือเป็นสิ่งปกติ เมื่อใดถือเป็นสิ่งไม่ปกติ จะเห็นว่าในแต่ละรายการจะมีเรื่องความแตกต่างของวัฒนธรรมเข้ามาเกี่ยวข้องอยู่เสมอ ซึ่งข้อนี้เราต้องระวังไม่ให้ผู้เรียนนำภาษาไปใช้ผิดสถานการณ์ เพราะฉะนั้น bilingual version จึงถือว่าเป็นสิ่งสำคัญ
- สิ่งที่อาจารย์พูดมาทั้งหมดค่อนข้างจัดเป็น concept แต่ในแง่ production ละคะ มีวิธีการอย่างไร
- เริ่มแต่นำเอา written material มาศึกษาว่า emphasis อยู่ที่ใด แล้วเราก็จับ function และ expression นั้นมาใส่สถานการณ์ แล้วจึงผูกบทพูด
- เหมือนบทบาทพจนานุกรมใหม่คะ เช่น ตัวละครที่หนึ่งพูดว่าอย่างนี้ ตัวละครที่สองพูดอย่างนี้
- ค่ะ เราจะระบุ setting เป็นต้นว่า ห้องรับแขกมีตัวแสดงนั่งอยู่กี่คน เด็กชายคนนั้นพูดว่าอย่างไร คือเราต้องเขียนลงไปหมด หลังจากนั้นเทคโนโลยีทางการศึกษาจะเป็นคนไปใส่มุกกลิ้ง ซึ่งบางครั้งคนเขียนบทเรียนกับนักเทคโนโลยีอาจมีความเห็นไม่ตรงกัน นักเทคโนโลยีเขามองความสวยงามทางเทคนิค แต่คนเขียนบทเรียนมองว่าถ้าใส่มุกกลิ้งตรงนั้น emphasis ของภาษาจะหายไป เพราะฉะนั้นเราก็จำเป็นต้องคุยกัน

- อาจารย์จัดฉากและเครื่องแต่งกายเองด้วยหรือเปล่าคะ
- ไม่ค่ะ จะมีฝ่ายฉาก แต่เราต้องระบุลงไปว่าต้องการฉากและเครื่องแต่งกายแบบใด เช่น ต้องการฉากห้องรับแขกมีผู้แสดงใส่ชุดลำลอง แต่เสื้อผ้าเราไม่มีให้คะ ผู้แสดงต้องนำมาเอง
- ตัวละครได้มาอย่างไรคะ
- ก็บรรดาลูกเพื่อน ๆ ค่ะ หรือบางทีเด็ก ๆ เขาจะชวนกันมาเอง
- ต้องซ้อมก่อนไหมคะ
- ซ้อมค่ะ บางทีฉากสั้นไม่กี่นาที แต่เสียเวลากันทั้งวัน
- ถ่ายทำทุกวันไหมคะ
- ไม่ทุกวันค่ะ แต่บางครั้งช่วงที่งานชุกก็ถ่ายทำกันอาทิตย์ละ 3-4 วัน รายการสั้น ๆ แค่ว่า 15 นาทีก็จริง แต่เราถ่ายกันโนสตุใจโอบ้าง นอกสถานที่บ้าง เมื่อถ่ายทำเสร็จแล้วจึงมาทำ presentation กับ commentary ท้ายสุด บางครั้งผู้แสดงไม่ได้พูดตามบท แต่การที่เราเก็บบทให้ตรงกับคำพูดผู้แสดงง่ายกว่าจัดให้เขาถ่ายใหม่ เพราะฉะนั้นขณะที่ผู้แสดง ๆ อยู่เราจะต้องมีบทอยู่ในมือ คอยตรวจดูว่าเขาพูดผิดหรือเปล่า ถ้าเขาพูดไม่ตรงกับบท แต่คำพูดนั้นใช้แทนกันได้ เราก็เก็บบทไปตามเขา แต่ถ้าเขาพูดผิดจุดประสงค์ ผิด structure ก็จำเป็นต้องถ่ายใหม่ให้พูดตามบท มีอุบัติเหตุแบบนี้บ่อย
- มีอาจารย์ฝรั่งมาช่วยทำรายการด้วยหรือไม่คะ
- ช่วงแรกที่ทำมีอาจารย์ชาวอังกฤษช่วยอยู่ค่ะ แต่ช่วยไม่นานก็กลับไป ฉะนั้นจึงทำอยู่คนเดียว อาศัยเพื่อนฝรั่งตรวจสอบสำนวนภาษา หรือบางครั้งผู้ร่วมแสดงเองก็เปลี่ยนสำนวนให้เหมาะสมกับบุคลิกของเขา ซึ่งเราก็นยินยอม แต่สิ่งที่จะต้องคงอยู่ตาม

เดิมคือ function ส่วนเรื่องการเขียน caption หรือ บ้าย เรามีฝ่ายศิลป์ทำให้ และเมื่อรายการผ่านไป ได้ 43 รายการ ก็ได้อาจารย์ Colin Cotterill มาช่วย อาจารย์ Colin เป็นชาวอังกฤษมีประสบการณ์ ในการสอนคนไทย และเป็นคนมีพรสวรรค์ทาง การงานละคร เพราะฉะนั้นเขาจึงมาช่วยทำให้ สนุกขึ้น แรกเริ่มเราแนะนำเขาต่อผู้ชมที่ละเอียดละ น้อยและค่อยเพิ่มบทมากขึ้นจนกลายเป็น presenter คู่กับดิฉัน ความจริงความคิดที่จะให้มี presenter 2 คนคือ native speaker และคนไทยที่มีมานาน แล้วคือคิดว่าอยากให้ผู้เรียน ได้ฟังเสียง native speaker พูดภาษาอังกฤษบ้างไม่ใช่ฟังจากครูคนไทย ฝ่ายเดียว แต่ตอนนั้นติดที่หาคนไม่ได้

- ทาง BBC มาดูการทำรายการบ้างหรือเปล่านั้น
- เมื่อทำไปได้ 10 บทแรกก่อนออกอากาศเขาก็ส่งคน มาดูค่ะ รู้สึกว่าเขาชอบ approach ของเรา
- อาจารย์ได้สัมผัสกับนักเรียนเป็นต้นว่า มีจดหมาย เขียนมาติชมรายการอย่างไรบ้างไหมคะ
- มีจดหมายมาเยอะ จากนักเรียน พนักงานบริษัท พนักงานธนาคาร คุณตา คุณยาย หรือแม่แต่แม่ค้า ชายชนม น้าแปลกที่เราได้ response จากคนที่เรา คิดว่าเขาจะไม่ดูรายการเรา
- มีจดหมายติบ้างไหมคะ
- มีค่ะ ครั้งหนึ่งเราเคยสอนเรื่องการเจ็บไข้ได้ป่วยใน รายการภาษาอังกฤษ ชุดหนึ่งของเรา เราคิดว่าทำ อย่างไม่ดีจึงจะไม่นำเสนอ ในที่สุดก็เขียนเป็นสทา- การณ์ขึ้นมาให้เด็กผู้หญิงคนหนึ่งทำทางเปรี้ยว ๆ ไปหาหมอ คิดว่าตัวเองเป็นโรคนั้นโรคนี ทั้งที่ จริงๆ แล้วกังวลเรื่องสอบ และในเนื้อเรื่องมีคำว่า pregnant ติความด้วย ก็มีคนเขียนจดหมายมาบอก ว่าเราเอาตัวอย่างไม่คือออกโทรทัศน์ แต่สำหรับ รายการ Follow Me บางรายการมีคนบางคน

วิจารณ์ว่าเล่นมากเกินไป ไม่เหมาะกับรายการการศึกษา ก็เป็นความเห็นต่าง ๆ กัน

- ต้องขอเรียนถามถึงการวัดผลบ้างนะคะ ไม่ทราบ ว่าวัดผลผู้เข้าเรียนรายการอย่างไร
- จากการที่ชุด Follow Me ได้รับความนิยมไป ทั่วโลก ทาง Cambridge ซึ่งมีหน่วยวัดผลเรียกว่า University of Cambridge Local Examinations Syndicate จึงได้ร่วมมือกับ BBC จัดทำ Stan- dardized Test ขึ้น ซึ่งวัดทักษะฟัง พูด อ่าน เขียน ครอบคลุมทักษะ ผู้ที่สนใจจะสอบก็ทำได้ และถ้า สอบผ่านจะได้ประกาศนียบัตรออกโดยสุโขทัย ๆ คู่กับ Cambridge แต่เป็นเพียง preliminary level เท่านั้น
- ในการเรียนการสอนทางไกล ถ้าผู้เรียนมีปัญหา สงสัยเขาจะถามผู้สอนได้อย่างไรคะ
- ตามปกติเรามีสำนักบริการการศึกษาทำหน้าที่ตอบ ปัญหาทั่วไป แต่ถ้าเป็นเรื่องวิชาการเขาก็จะแหวง เรื่องมาให้เรา บางครั้งผู้เรียนโทรศัพท์หรือเขียน จดหมายมาเลยโดยตรง บางคนแนบจดหมายจำ หน้าซองถึงตัวเอง ติตแถมบีมาให้เสร็จก็มี
- แต่ถ้าเป็นวิชา writing ที่ต้องฝึกการเขียนล่ะคะ ผู้สอนจะตรวจงานเขียนของผู้เรียนได้อย่างไร
- นั่นเป็นจุดบอดข้อหนึ่งเพราะถึงแม้ว่าทุกวิชาจะมี เฉลยให้แต่เราไม่มีทางรู้ว่าคำตอบนักเรียนเป็น อย่างไม่ เราอาจจะตอบถูกก็ได้ เพราะฉะนั้นเรา พยายามให้คำตอบมากกว่าหนึ่ง หรือมีฉะนั้นก็คุมที่ ตัวคำถาม ไม่ยกคำถามที่สามารถแตกแขนงออกไป หลายคำตอบมาให้ทำ
- จากความรู้สึกส่วนตัวของอาจารย์ ๆ คิดว่าประสบ ความสำเร็จมากน้อยอย่างไรคะ ในการทำรายการ โทรทัศน์ทั้งหมดนี้

- ถ้าจะพูดแบบคนที่เคยเป็นครูจริง ๆ ในชั้นเรียนมาแล้วก็รู้สึกว่าการเรียนการสอนในชั้นเรียนอย่างที่ผ่านมาเป็นลักษณะ take it for granted คนเป็นครูที่มีหน้าที่สอนในขณะที่นักเรียนก็ต้องทำไปตามหน้าที่ของตน ถึงเวลาก็กสอบ ความรู้สึกระหว่างครูและนักเรียนดูเหมือนจะเป็นไปในรูปนี้ แต่เมื่อมาทำรายการโทรทัศน์ เราได้ response บางอย่างที่ไม่คาดคิด มีคน appreciate ในสิ่งที่เราทำชนิดที่มองเห็นได้ ยกตัวอย่างเช่น เมื่อต้นปี^{๕๕} ทาง BBC เชิญไปอังกฤษ خاکลับจากอังกฤษได้พบกับผู้ชายคนหนึ่งบนเครื่องบินเขาจำได้ก็เข้ามาทักและเล่าให้ฟังว่าบริษัทส่งไปประชุมที่อังกฤษ เป็นครั้งแรกที่เดินทางไปเมืองนอกรู้สึกกลัวมาก ดีที่ดูรายการของเราอยู่ ได้รู้จักรถไต่ดินและอะไร ๆ มาบ้างแล้ว รายการของเรามีประโยชน์กับเขามากจึงอยากจะขอขอบคุณ ส่วนอีกคนหนึ่งเป็นนักโทษหญิงชาวอเมริกัน ซึ่งลงวิชา Follow Me เมื่อถึงเวลาสอบสัมภาษณ์เราก็ไปสอบเขาในคุก เขาบอกว่ากำลังเรียนภาษาไทยอยู่ และรายการ Follow me ช่วยทำให้เขาเรียนภาษาไทยควบคู่ไปกับภาษาอังกฤษ

นอกจากนี้ยังทำให้เขาและนักโทษคนอื่น ๆ ได้มีโอกาสดูโทรทัศน์อีกด้วย เขาบอกว่าเป็นความสุขที่เมื่อถึงเวลานั้นแล้วทุกคนจะวิ่งกรูกันออกมาดูโทรทัศน์ ยังจำได้ว่าข้อสอบข้อหนึ่งถามว่า ถ้าจะแนะนำบ้านเมืองของคุณให้ชาวต่างชาติฟัง คุณจะพูดอย่างไร นักโทษคนนี้มีบ้านอยู่สวยงาม เขาก็พูดว่า I would tell them about my beautiful island, beautiful sandy beaches, mountains painted in different colors ขณะที่พูดไปก็น้ำตาไหล คิดถึงบ้านเพราะจากมา 7 ปีแล้ว สิ่งแบบนี้เราจะไม่มีโอกาสพบโอกาสเห็นถ้าเราสอนหนังสือตามชั้นเรียนธรรมดา

จากการคุยกับรองศาสตราจารย์ ลภา จินตนาเสรี ในวันนี้ท่านผู้อ่านคงจะรู้จักรายการโทรทัศน์ของเธอมากขึ้น และนอกจากนี้ยังได้รู้จักแนวความคิดและหลักการทำงานของเธออันมีส่วนทำให้รายการประสบความสำเร็จ กองบรรณาธิการหวังว่าสิ่งที่พูดคุยกันในวันนี้คงจะมีประโยชน์ต่อผู้สนใจ และขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ลภา จินตนาเสรี มา ณ ที่นี้

ผู้สัมภาษณ์ : ปิยนารถ พักทองพรรณ
วัลยาพร นาวิการ
ศิริพร พงษ์สุรพิพัฒน์

ผู้ถอดเทปและ
เรียบเรียง : วัลยาพร นาวิการ